

BÍRÓ GERGELY

Dóci

Úgy volt, hogy hétfőn este találkozunk, beülünk valahová a Batthyány téren, de napközben még pontosítunk. Hívtam délelőtt, hívtam délben, aztán délután – mindig ki volt kapcsolva. Nem tudtam, mit tegyek. Végül csak odamentem a megbeszéltek időben, hátha összetalálkozunk. Egy olyan helyet javasolt korábban a Fő utcában, közel egy templomhoz, ahol sörkülönlegességeket lehet inni. A Batthyány tér környékén pedig négy templom is áll. Szemerkléltem az eső, végigjártam az összeset, benéztem egy-egy vendéglőbe, sörözőbe, de Dóci nem találtam sehol. A Mátra borozónál megálltam, ismerős volt a neve, mintha erről beszélt volna. Ez a kocsmá nem éppen söröző, de azért bementem. Fémputt, fogantyús fedők a pultba süllyesztett borhűtő tégelyeken, klasszikus, kádári időket idéző borozó – segítőkész, egészséges arcú kocsmárossal. Kérdeztem, nem járt-e ott a barátom, mire azt felelte, hogy biztosan nem; az elmúlt egy-két órában nem tért be senki, és az ott időző kis társaságra mutatva megjegyezte, hogy vélhetően egyikük sem az, akire gondolok. Abban a reménytelen keresésben volt valami baljós, hiszen Dóci nem szokott eltűnni, ha megbeszélünk valamit, sosem ért meglepetés.

Másnap kaptam a hírt, hogy Dóci, azaz Csábi Domonkos május 26-ra virradóra hirtelen elhunyt. 42 éves volt. Amikor tehát a Batthyány téren bolyongva kerestem őt, második napja nem élt. Az hasított akkor belém, hogy már harmadik napja nem eszik szegény.

A Pázmányon ismerkedtünk össze egyetemistaként, hogy pontosan mikor és hogyan, nem emlékszem. Arra viszont igen, hogy utolsó éveinkben ő is írt rendszeresen az egyetemi lap, a Campus kultúra rovatába cikkeket, többnyire kiállításokról. Hamar megkedveltem: a tekintete elárulta, hogy közvetlen, nagy lélek, melankolikus, mégis derűre hajló, és bármiikor kapható az elevenkedésre. Finom, befelé forduló természetéből fakadóan általában halkán, mintegy töprengve beszélt. Szerettem, amikor mesélni kezdett valamit, mert többnyire belebonyolódott az elbeszéléseibe, ilyenkor sokat nevtünk együtt, és véget nem érően tudott magyarázni a 20. századi

Csábi Domonkos, 1976. október 4. – 2019. május 26.

magyar történelemről. Tóth Árpád lelki rokonaként csendes, borongós verseket írt, amelyeket igazi kéziratban mutatott meg, de nem akarta őket publikálni. Azon kevesek egyike volt az egyetemen, akinek vérében volt az irodalom, a képzőművészet, a történelem, és tudni lehetett, hogy ezen a pályán fog majd teljesedni, mert az ő valódi élete a könyvek remeteségében zajlott, azt hiszem. Szilárd, keresztény-konzervatív értékrendjét a családjából, majd a Budapesti Piarista Gimnáziumból hozta. Kialakult meggyőződéssel, széles műveltséggel bírt egyetemistaként is, de nyitottan, kíváncsian járt-kelt, barátkozott – igaz, csak kevesekkel. Nagyon szerette a 19. századi magyar irodalmat és a nyugatosokat. Én pedig emberi értékei mellett legjobban a reformkort idéző virtust szerettem benne, amely gyakran előbújt belőle; ha nekieresztette dús bajuszát, szakállát, még jobban megfelelt ennek a képnek, és szinte magam előtt láttam, amint ott ül ő is egy-egy korabeli diétán sujtásos attilában. Rokonom volt, ha nem is vérszerinti, otthon éreztem magam a társaságában – és most már egy otthonnal kevesebb.

Gyakran futottunk össze és beszélgettünk könyv-élményeinkről, meséltünk magunkról az egyetemi könyvtárban, vagy együtt ettük a Széchenyiben az ötven forintos zsíros kenyeret. Csóringerek voltunk a havi három-négyezer forintos ösztöndíjunkkal, mégis gazdag évek voltak ezek. Gyerekes emlék, de fontos nekem: volt egy családi Citroënjük hidraulikus futóművel, nemegyszer vitt haza vele Piliscsabáról; többször megkértem, hogy indítsa be a motort, hadd nézzem, hogyan emelkedik a kocsi fekeke. Mint általában, komolyan vett ekkor is, tudta, hogy mennyi mindenen vagyok képes csodálkozni, és talán jólesett neki, hogy megláttam valamit az öreg autójukban, amivel nem tudtam betelni.

2001-től eljárt ő is a Lyukasóra folyóirat havi műhelytalálkozóira, amelyeken Szalay Károly főszerkesztő velünk, fiatal írókkal, költőkkel, irodalomárokokkal foglalkozott, mások mellett Vele, Borbély Lászlóval, Erős Kingával, Kondor Péterrel, akik a pályán is maradtak. Jó kis társaság voltunk, éjszakákat beszélgettünk át egy-egy Lyukasóra-est után a Kosuth tér valamelyik vendéglőjében, később a Magyar Napló estjei után, az Írószövetség Deák éttermében. Tőle, Dócitól hallottam először a Magyar Naplóról a 2000-es évek elején, fontosnak tartotta és ajánlotta a folyóiratot, talán még adott is egy példányt belőle.

Aztán kezdett eltűnedezni, de ha jobban meggondolom, többé-kevésbé mindig magányos volt. Tagja lett az egyetemi Babits Kutatócsoportnak, és miután lediplomázott, egy éven át a Szent Margit Gimnáziumban tanított. 2002 óta jelentek meg írásai országos lapokban – többek között a Lyukasórában, a Magyar Naplóban és az Új Könyvpiacban, 2009–2010 között pedig a Magyar Katolikus Rádió munkatársaként rádiós jegyzetekkel jelentkezett kéthetente. Életműinterjúkat készített rangos szerzőkkel (Czakó Gáborral, Jelenits Istvánnal, Juhász Ferencsel, Rába Györggyel, Végh Attilával) a Magyar Napló Nyitott Műhely rovatába, előadásokat tartott konferenciákon,

írt tanulmányokat, esszéket, kritikákat. Jelentkezett a Pázmány doktori iskolájába is, amelyet szintén elvégzett, Babits Mihály levelezését kutatta. Az utóbbi években hivatali munkát vállalt, a Pest Megyei Kormányhivatalban dolgozott. Négy kötete jelent meg: a *Szívbe nyomott mag* a Juhász Ferencsel készített beszélgetőkönyve versekkel és fotókkal (2008); ő állította össze és szerkesztette zsebkönyvtár-sorozatunkban a *Babits Mihály válogatott versei* című kötetet, amelyhez kísérőtanulmányt is írt (2013); saját írásait az *Összeálló mozaik* című könyvében (2014) gyűjtötte össze: ebben kaptak helyet az életműinterjúi, esszéi, kritikái, jegyzetei – és éppen az idei Könyvhétre látott napvilágot a *Babits Mihály levelezése 1925–1927*, amelyet társszerkesztőként ő rendezett sajtó alá, és amelyet már nem vehetett kézbe.

Pedig készült rá, lelkesen szervezte a bemutatót, ahol teret kaptak volna a saját versei és képei is. Az utóbbi években ugyanis újra elővette a verseit, átdolgozta őket, újakat is írt, fordított, rajzolt és festett, mintha végre elhatározta volna, hogy visszajelzést kér, mert szeretne megmutatkozni alkotóként is, aki irodalomtörténeti munkáiban nem sok személyességet engedett meg magának. Ebben közrejátszhatott az is, hogy néhány éve megtámadta egy komoly betegség, a szklerózis multiplex, amellyel együtt kellett élnie. Talán éppen fölébe akart nőni a szenvedésnek azzal, hogy az önkifejezésnek, a lelki-szellemi fejlődésnek ezeket az útjait is bejárhatta magában.

Két éve nem találkoztunk. Kíváncsi voltam rá, szerettem volna ráérősen beszélgetni vele a Mátra borozóban, és tudom, hogy mindketten vártuk azt a hétfőt nagyon. Elégé rossz, hogy nem ülhettünk össze, és már nem is tudunk soha. Mégsem véletlen, sőt, most még fontosabbnak tartom, hogy az utolsó heteiben többször beszélgettünk telefonon, komolyan és komolytalanul, ahogyan szoktunk. A találkozásunkat tervezgettük – valójában a búcsú hívásai voltak ezek, amelyek nélkül szegényebb lennék biztosan.